

Analizele demografice ocupă — cum era de așteptat — partea cea mai extinsă a spațiului tipografic al revistei: peste 60 de pagini (p. 711—777).

„Raportul privind situația demografică din Franța” are studiile vizînd „Mortalitatea în China după recensămîntul din 1982” (de Gérard Calot și Graziella Caselli) și „îmbătrînirea demografică, pensionarii și condițiile de viață a persoanelor în vîrstă din China (de J. Cl. Chesnais și Wong Shuxin) acoperă aproximativ același număr de pagini (p. 841—901), iar prezentarea conjuncturii demografice „Europa și țările dezvoltate de peste mări” (de Alain Monnier) un număr de 25 de pagini (p. 901—926).

Ne vom opri asupra interpretării datelor statistice referitoare la populația Europei reproducînd tabelele regrupate de Alain Monnier la pag. 915—923, ordonînd însă țările europene alfabetic.

Alain Monnier apreciază că în Europa de vest și de nord există o slabă tendință de creștere demografică, datorată alît imigrației cît și sporului natural (ca în cazul Suediei și R.F.G.). Ca urmare a îmbătrînirii demografice în Europa de sud numărul nașterilor a scăzut. Și în Europa de est rata natalității s-a redus, deși rămîne pozitivă. Se semnalează faptul că, după faza negativă din 1986, în 1987, în R.D.G. sporul natural este din nou pozitiv. La 1 ianuarie 1989, populația din Ungaria a ajuns la nivelul anului 1976. (vezi tabelul nr. 1).

În 1988 natalitatea a crescut în R.F.G., Norvegia, Danemarca, Suedia în timp ce mortalitatea s-a menținut relativ neschimbată (cu excepția Suediei). Mortalitatea infantilă cunoaște în Europa o situație contrastantă: în Spania, Italia, R.D.G. nu depășește 10 la 1000 născuți, iar în România, Iugoslavia se ridică la 25 la 1000 născuți vii. Diferențele, apreciază Alain Monnier tind să se reducă, procesul de scădere a ratei mortalității infantile stabilizîndu-se (vezi tabelul nr. 2). Și fecunditatea tinde să se stabilizeze (vezi tabelul, nr. 3). Nupțialitatea, în schimb, se caracterizează printr-o intensă scădere în Europa de vest și de nord. Totuși, în Suedia, de exemplu, indicele de primonupțialitate a crescut în intervalul 1983—1987 cu 10%, iar în Austria anul 1987 a constituit un adevărat „boom” al căsătoriilor. În Europa de est nivelul nupțialității a rămas ridicat (vezi tabelul nr. 4). Deși divorțialitatea variază puternic în funcție de schimbarea legislației, totuși proporția divorțurilor rămîne relativ stabilă în țările nordice ale Europei și relativ ridicată în Europa de est (vezi tabelul nr. 5). Durata medie a vieții diferențiată pe sexe, înregistrează o creștere continuă în toate „țările bătrînului continent” (vezi tabelul nr. 6).

Datele statistice comentate de Alain Monnier, ca și cele din cuprinsul celorlalte studii publicarea în revista „Population” nr. 4—5 din 1989 ni se par extrem de utile pentru aprecierea evoluției României de integrare europeană.

C. S. Anghel

„Informational Migration Review” nr. 84/1988

În numărul de față al revistei, ca și în altele, se încearcă o evaluare cît mai obiectivă a fenomenului migrației forței de muncă, a implicațiilor sale asupra celor în cauză, asupra țării care îl primește etc.

Devenit fenomen de masă în unele regiuni ale lumii de pe toate continentele, migrația trebuie studiată în toate aspectele sale, cu toate consecințele pe care le presupune, iar măsurile de remediere este necesar să reflecte aceste analize. Acesta este și unul din scopurile pe care le urmărește „International Migration Review”.

O anchetă* elaborată de Eun Hang Shin și Kyung-Sup Chang în rîndurile a 1043 medici absoivenți ai facultăților de medicină sud-coreene și stabiliți ulterior în S.U.A., analizează efectele statutului de imigrant asupra desfășurării profesiei. Modelul pe care îl stabilesc autorii indică o „implingere” a celor nou veniți către posturile vacante din periferiile arilor, urbane, în cartierele defavorizate, unde cîștigul este mic, iar riscurile de tot felul sînt mai mari. În această situație, femeile medici sînt și mai defavorizate, discriminarea pe bază de „gen” acționînd și mai drastic.

Concluzia studiului este categorică: în ciuda imaginii idilice asupra succesului care îi așteaptă, imigranții cu diplome de medici sînt destinați, în cadrul pieței forței de muncă, activităților marginale, situație asemănătoare cu a muncitorilor necalificați.

* *Peripherization of Immigrant Professionals: Korean Physicians in the United States*

Anna Veglery* examinează, la rîndul ei, felul diferit în care s-au integrat grecii imigranți mai recent în structura comunității grecești, vis-à-vis de comunitatea americană din New York.

Teoretic, integrarea socială este considerată un aspect important al asimilării — vorbindu-se chiar de asimilare socială. Nu există însă unanimitate de păreri asupra sensului exact pe care ar trebui să-l aibă.

Pentru unii specialiști, integrarea este „dispersie instituțională” și înseamnă participarea imigranților la principalele sfere ale sistemului social existent. Alții consideră însă integrarea la nivelul grupului primar — numind-o „asimilare structurală” — ceea ce ar implica intrarea imigranților în cluburi, mici comunități, deci acceptarea acestora la nivelul comunității locale.

Autoarea a selecționat un lot de 71 subiecți, pe criterii riguroase de vîrste, nivel educațional, locul nașterii, data venirii în S.U.A., reședința sau naturalizare.

Ea constată că noii veniți s-au afiliat, de la început bisericilor grecești, considerate ca niște comunități unde puteau fi depășite barierele de limbă și nivel cultural. Ulterior, pe măsură ce aceste impedimente se reduc, integrarea în comunitatea americană depinde mult de natura sferei sociale și de structura comunității etnice. Dacă sfera socială este organizată pe baza trăsăturilor unei culturi intrinseci, atunci posibilitatea integrării imigranților într-o asemenea sferă a comunității americane depinde de similaritatea trăsăturilor intrinseci pe care le au sau nu cu participanții la acea sferă socială.

Integrarea este ușurată dacă se face prin intermediul comunității etnice, tranziția fiind mai ușor de suportat. Acolo unde nu există o asemenea comunitate etnică imigranții trebuie să se integreze rapid și fără mijlocitori în structura comunității care îi primește, dar eforturile de adaptare sînt considerabil mai mari.

O echipă de cercetare a efectuat un studiu** în sudul Nigeriei pe baza unor eșantioane în care au fost cuprinse persoane peste 60 ani, din urban și rural, împărțite în trei categorii: imigranți, non-migranți și persoane care s-au înapoiat acasă. Sînt comparate nivelurile educaționale și ocupaționale, vîrsta plecării și cea a întoarcerii la locurile de baștină.

Se constată că majoritatea celor care au revenit sînt de vîrste apropiate, avînd doar cîțiva ani pînă la pensionare, indiferent de profesiile practicate. Motivele invocate sînt de ordin subiectiv, în primul rînd, și nu cele economice. În privința migrației către orașe, se constată o creștere a numărului persoanelor de vîrstă medie, care se alătură copiilor stabiliți deja acolo.

Doi factori dețin un rol esențial în decizia de a rămîne migranți permanenți sau nu: acomodarea și posesia unei locuințe.

Revista mai conține o bogată rubrică de recenzii și note de lectură, precum și informații diverse pe specificul ei, privind dispoziții apărute în legislația diferitelor țări referitoare la fenomenul migrației.

Dinu Țenovici

„Civilisation”. Revue Internationale des Sciences Humaines et des Civilisations Différentes, vol. XXXVI—1986, nr. 1—2; vol. XXXVII—1987, nr. 2. Ethnologies d'Europe et d'ailleurs

Editată pînă în 1980 de l'Institut des Civilisations Différentes revista a fost preluată de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles. Ea publică articole cu un larg spectru de domenii: antropologie, etnologie, sociologie, științe politice și economice.

Concepută la început ca un forum al schimburilor de idei pentru cercetătorii națiunilor tinere, s-a transformat în tribună permanentă a cercetătorilor și analizelor privitoare la aceste domenii.

„În căutarea rădăcinilor culturale ale Europei” ar putea fi emblema sub care se înfățișează cele două numere speciale ale revistei „Civilisations”. Textele reunite și prezentate de Marianne Mesnil, cercetătoare la Institutul de Sociologie și profesoară la Universitatea Liberă din Bruxelles, în ambele numere, editează lucrările a două sesiuni de etnologie europeană comparată care au avut loc la Bruxelles: prima în iunie 1986, al cărui subiect a fost rolul moașei în actul nașterii, privit din punct de vedere simbolic, așa cum apare în societățile tradițio-

* *Differential Social Integration Among First Generation Greeks in New York*

** *Going Home: Migration Careers of Southern Nigerians*